

28.11.2014'

Valtiovarainministeriö
PL 28

00023 VALTIONEUVOSTO
valtiovarainministerio@vm.fi

Sähköpostinne 14.11.2014 VM033:00/2014

Jatkolausunto arvopaperikeskusasetuksen täytäntöönpanon valmistelusta

Valtiovarainministeriö pyysi lausuntoa 14.11.2014 lausunnon työryhmämuistion VM 033:00/2014 perusteella saatujen lausuntojen johdosta asian jatkovalmistelussa laaditusta hallituksen esitysluonnoksesta, Erityisesti pyydettiin keskittymään esityksen yksilöllistä asiakaserottelua ja omistuksen julkisuutta koskeviin ehdotuksiin.

Yksilöllinen asiakaserottelu

Keskeinen ehdotus liittyy uutena konseptina lanseerattuun yksilölliseen asiakaserotteluun, joka on otettu asetuksen 38 artiklan 5 kohdan poikkeuksesta:

Arvopaperikeskuksen ja sen osallistujien on kuitenkin tarjottava yksilöllistä asiakaserottelua sellaisen jäsenvaltion kansalaisille ja asukkaille ja siihen sijoittautuneille oikeushenkilöille, jossa tätä edellytetään sen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jonka nojalla arvopaperit on luotu, sellaisena kuin se on voimassa 17 päivänä syyskuuta 2014. Tätä velvoitetta sovelletaan niin pitkään kuin kansallista lainsäädäntöä ei ole muutettu tai kumottu ja sen tavoitteet ovat edelleen voimassa.

Perusteluissa todetaan, että poikkeussäännöksen kirjoitustapa on tulkinnanvarainen ja se on yhteen sopimaton asetuksen muiden keskeisten säännösten kanssa, joiden tavoitteena on avata kilpailua. Poikkeussäännöksen perusteella ei kovin selvästi ilmene ne kansalliset oikeudelliset intressit, jotka tässä suhteessa olisivat relevantteja. Yhtenä relevanttina vaihtoehtona voidaan pitää omistajan suojaa ja esineoikeudellisia intressejä (esim. säilyttäjäyhteisön konkurssissa). Nyt ehdotetaan, että Suomi käyttäisi tätä poikkeusta informaatio-oikeudellisen yleisen intressin (omistuksen julkisuus) toteuttamiseen.

Poikkeuksen soveltuvuutta arvioitaessa on hyvä ensinnäkin selvittää se, onko esitetty ratkaisuvaihtoehto ylipäänsä poikkeukseen alaan kuuluva siitä yksinkertaisesta syystä, että siinä on kysymys liikkeellelaskijan kansallisista vaatimuksista, jotka kohdistuisivat muussa EU maassa toimivaan arvopaperikeskukseen. Muutosehdotukset arvo-osuusjärjestelmälakiin eivät näyttäisi olevan tällaisia vaatimuksia vaan koskevat vain suomalaista arvopaperikeskusta ja sen osapuolia.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Sähköposti	Kotisivut
PL 800 00521 Helsinki	Ratapihankatu 9 Helsinki 6. krs	029 566 6700	tietosuoja@om.fi	http://www..tietosuoja.fi

Toiseksi on kysymys siitä, mitkä kansalliset säännökset voisivat tulla poikkeuksen osalta sovellettaviksi vieläpä siten, että ne olisivat voimassa 17.9.2014. Yhtiöoikeudellisen osakasluettelon osalta primääri käsittelysäännös on henkilötietolakiin nähden erityislaki eli osakeyhtiölain säännökset osakasluettelosta. Yhtiöllä on sen mukaan, ei vain oikeutta vaan myös velvollisuus osakasluettelon ylläpitämiseen ja julkisuuden toteuttamiseen. Kun yhtiö liikkeellelaskijana soveltaa suomalaista yhtiöoikeutta joutuu se huolehtimaan osakastietopalvelusta Suomen lain mukaan. Tästä syystä suomalaisten yhtiöiden tulisi päästä ulkomaisten arvopaperikeskusten kanssa sopimukseen myös osakastietopalveluista, jotka täyttävät yhtiön omat tarpeet osakassuhteiden hoidossa ja kansallisesta lainsäädännöstä johtuvat ulkopuoliset (julkisuus)vaatimukset.

Voimassaolevan osakeyhtiölain säännösten mukaan arvo-osuusjärjestelmään kuuluvista osakkeista ja niiden omistajista pidetään luettelo arvopaperikeskuksessa. Tähän luetteloon merkitään omistajat siten eriteltyinä kun ne on kirjattu arvo-osuustilijärjestelmään eli omistajakohtaisesti (henkilö- tai yhteisöomistaja) eriteltyinä. Näiden osakasluetteloiden erittely tai hallintarekisteröinnin kieltö suomalaisilta ei ole perustunut osakeyhtiölakiin. Myöskään ehdotettu osakeyhtiölain muutos ei tuo muutosta asiaan. Näiltä osin ehdotus näyttääkin enemmän kansalliselta ratkaisulta, jossa sallittaisiin hallintarekisteröinti myös suomalaisille, kunhan suomalaiset arvopaperikeskus ja sen osapuolet tuottaisivat tietoja suomalaisista omistajista suomalaisissa yhtiöissä. Ulkomaiseen arvopaperikeskukseen ja sen osapuoliin säännökset eivät soveltuisi suoraan tai suomalaisen yhtiön/liikkeellelaskijan kautta. Tämä ei näyttäisi olevan ratkaisu tietojen saantiin niissä tilanteissa, kun liikkeellelaskijat voivat valita muunkin kuin suomalaisen arvopaperikeskuksen saati siihen, että suomalaiset sijoittavat ovat valinneet muun kuin suomalaisen tilinhoitajan tai hallintarekisteröinnin hoitajan.

Ehdotettu järjestely ei näyttäisi enää liittyvä yhtiöoikeudelliseen osakasluetteloon, koska tiedot haetaan muualta kuin yhtiöltä rekisterinpitäjänä. Yhtiöllä ei voi olla edes viime käteistä vastuuta näistä tiedoista ja niiden ylläpidosta, koska yhtiöllä ei näyttäisi oikeutta tilinhoitajaa koskevasta salassapitovelvollisuudesta johtuen saada näitä tietoja ehdotettujen säännösten mukaan. Yhtiöllä ei myöskään ole sopimusoikeudellista tiedonsaantioikeutta näiltä osin. Näin ollen jää epäselväksi mihin ja kenen vastuulla olevaan luetteloon ehdotuksen yksilöllisesti eroteltu omistajuus oikein merkitään ehdotetun AOJL:n 4 §:n 3 momentin mukaan.

Osakasluettelon julkisuus tietoverkossa

Esitysluonnos sisältää myös muutoksen osakeyhtiölain osakasluettelon julkisuutta koskevaan säännökseen erityisesti niiltä osin kun yhdeksi julkisuuden vaihtoehdoksi ehdotetaan osakasluettelon pitäminen nähtävillä yhtiön osoittamalla internetsivulla. Näin avoimena säännöksenä ei mielestäni tällaisesta asiasta tulisi säätää, koska edes viranomaisten rekisterinpidossa julkisuuden tehostaminen tietoverkon ei ole pääsääntö vaan poikkeus.

Tällainen rekisterin käyttötarkoitus ei viittaa rekisterinpitäjän omiin tietotarpeisiin vaan sitä kutsua **yleisöjulkisuutta palvelevaksi tietopalvelu** -tarkoitukseksi. Tällainen tarkoitus merkitsee sitä, että julkisuuslain 13 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada tieto ilman, että joutuu tunnistautumaan (julkisuuslaki 13 § 1 mom) tai perustelemaan pyyntöään. Kun on kyse viranomaisen henkilörekisteristä edellyttää julkisuuslain 16 §:n 3 momentti kuitenkin sitä, että viranomainen varmistaa, että luovutuksensaajalla on oikeus ryhtyä

käsittämään henkilötietolain perusteella pyytämäänsä tietoja. Näitä yleisöjulkisuuden ja henkilötietolain käyttötarkoitussidonnaisuuden vaatimuksia ei voida sovittaa yhteen tietoverkossa yleisesti saataville asetetun aineiston osalta. Kun halutaan tiedot yleisesti saataville tietoverkossa, on julkisuuslain 16 §:n 3 momentista säädetty poikkeus tapauskohtaisesti siitä, ettei rekisterinpitäjällä ole velvollisuutta huolehtia tiedonsaajan oikeudesta käsitellä henkilötietoja.

Kun henkilötiedot saatetaan yleisesti saataville tietoverkossa, merkitsee se aina rekisterinpitäjän vastuun ja kontrollin vähentämistä. Kun rekisterinpitoon liittyy tietojen päivittämistä ja niiden poistamista, ei rekisterinpitäjä voi täysin luopua rekisterinpidollisesta määräysvallasta ja suojausvelvollisuudesta käsiteltäviin tietoihin. Tästä syystä jos ylipäänsä pidetään tällaista tietoverkossa julkistamista perusteltuna käsittelyyn tavoitteiden kannalta, tulisi tarkemmin säätää niistä keinoista, joilla estetään osakasluetteloiden henkilötietolain vastainen käsittely ja henkilöllinen yhdistely tai ainakin vähennetään sen riskiä olennaisesti. Näin ollen osakasluetteloita tulisi tietoverkossa suojata ainakin sitä vastaan, ettei niitä voida "imuroida" sellaisenaan tai hakukoneindeksoida. Yhtenä mallina voidaan pitää henkilöhakuista palvelua kuten terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevaa yleisöjulkista tietopalvelua (ns. Julkiterhikki).

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Heikki Partanen